

الله أكبر

بررسی و شناخت عوامل موثر بر ایجاد اشتغال

علی اکبر فرجادیان

دانشجوی دکتری کارآفرینی دانشگاه تهران

آبان ماه ۹۴

عناوین دوره:

- تحلیل مشکلات اقتصادی و اجتماعی مربوط به بیکاری در کشور
- شناخت عوامل موثر بر ایجاد اشتغال پایدار
- آشنایی با کارآفرینی به عنوان یکی از راه کارهای توسعه اشتغال
- قبول نقش فرد در مسیر توسعه اقتصادی
- کسب آمادگی لازم برای زندگی در دنیای پر تلاطم امروزی
- شناخت زیر ساخت های مناسب اشتغال
- آشنا شدن با راهکارهای توسعه اشتغال در دنیا

اهمیت اشتغال:

- موضوع اشتغال و دستیابی افراد به شغل مورد نظر از اساسی ترین نیاز های جامعه محسوب می شود .
- بیکاری به عنوان یک پدیده ی مخرب اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی مطرح بوده و رفع آن همواره از جمله دغدغه های برنامه ریزان بوده است.
- اشتغال و بیکاری از جمله موضوعات مهم اقتصادی هر کشوری است ، به گونه ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری به عنوان یکی از شاخص های توسعه یافتگی جوامع تاقی می شود.

اهمیت اشتغال:

- در واقع، بیکاری را گاهی علاوه بر اینکه یک پدیده ی اقتصادی می دانند یکی از معضلات اجتماعی نیز قلمداد می کنند ، از آن رو فرد بیکار چون خود را سبب هیچ فایده و و انگیزه ای نمی داند ، دارای انرژی برای تخریب و کنش های غیر معقول در جامعه می باشد
- در جهان بینی اسلامی ، به فعلیت رسیدن نیاز های جسمی و عقلی و رشد و شکوفایی استعداد های فطری و درونی شخصیت انسانی بسته به کار و تلاش و فعالیت اوست؛ بطوریکه فرد تنها با تمسک به کار و تلاش ، قادر خواهد بود ، ضمن ارتقای سطح تکامل فردی و معنوی خویش در تعالی بخشی زندگی اجتماعی خود ، نقش موثر و سازنده ای را ایفا می کند

اهمیت اشتغال:

- تجربیات متعدد کشور های مختلف نشان داده که غالبا بین وضعیت عرضه تقاضای نیروی کار ، یک ناهماهنگی و عدم تعادل وجود دارد که این ناهماهنگی در کشور ما به ویژه در بین فارغ التحصیلان دانشگاهی نمود عینی تری دارد. به طور کلی با توجه به نقشی که نیروی متخصص و تحصیل کرده می توانند در روند توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور داشته باشند و نیز با توجه به اینکه سالانه میلیاردها ریال صرف هزینه های آموزشی آنان می شود، لذا چنانچه نتوان از نیروی متخصص و تحصیل کرده در مشاغل مرتبط با رشته های تحصیلی شان استفاده کرد، از طرفی باعث هدر رفتن این هزینه ها شده و از طرف دیگر موجبات ظهور و بروز بیکاری اصطکاکی در جامعه را فراهم نموده که می توان ساختارهای اقتصادی جامعه را دچار تزلزل نماید

وضعیت بیکاری در ایران:

نرخ بیکاری در بین جوانان ایرانی:

IRAN YOUTH UNEMPLOYMENT RATE

علل و عوامل موثر بر بیکاری :

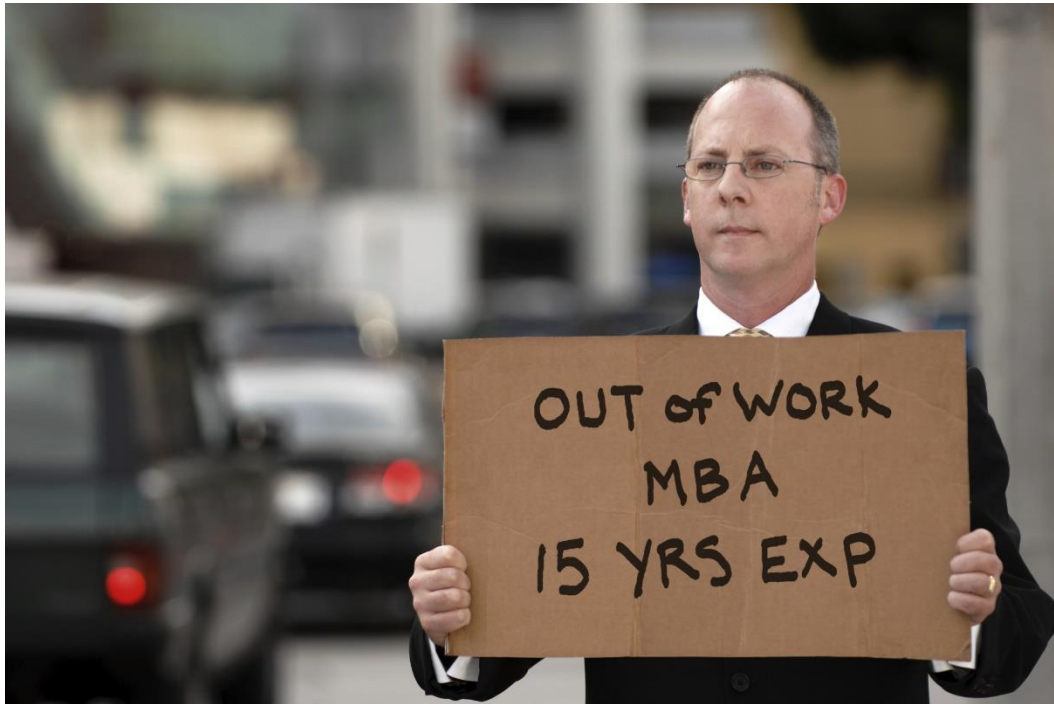
- روال صنعتی شدن و حرکت کردن از روستا ها به شهر ها
- رشد جمعیت (کاهش درآمد های قابل تصرف)
- ناتوانی بخش های دولتی در جذب فارغ التحصیلان دانشگاهی
- پایین بودن نرخ سرمایه گذاری و عدم تناسب توزیع امکانات در مناطق مختلف کشور
- وجود بیکاری پنهان (مشغول بودن به کارهایی که نقشی در توسعه و رشد کشور ندارند)
- انتخاب تکنیک های سرمایه بر به جای کار بر
- عدم توجه به توریسم و صنایع جدید در حوزه اقتصاد

پیامدهای بیکاری در اجتماع:

- ناامنی ملی
- فقر و ناهنجاری های روانی
- خرابکاری ، بزهکاری و روسپیگری
- قاچاق مواد مخدر
- طلاق
- فرار ، ترک خانه و رفتن به جاهای دیگر
- مهاجرت

سوال؟

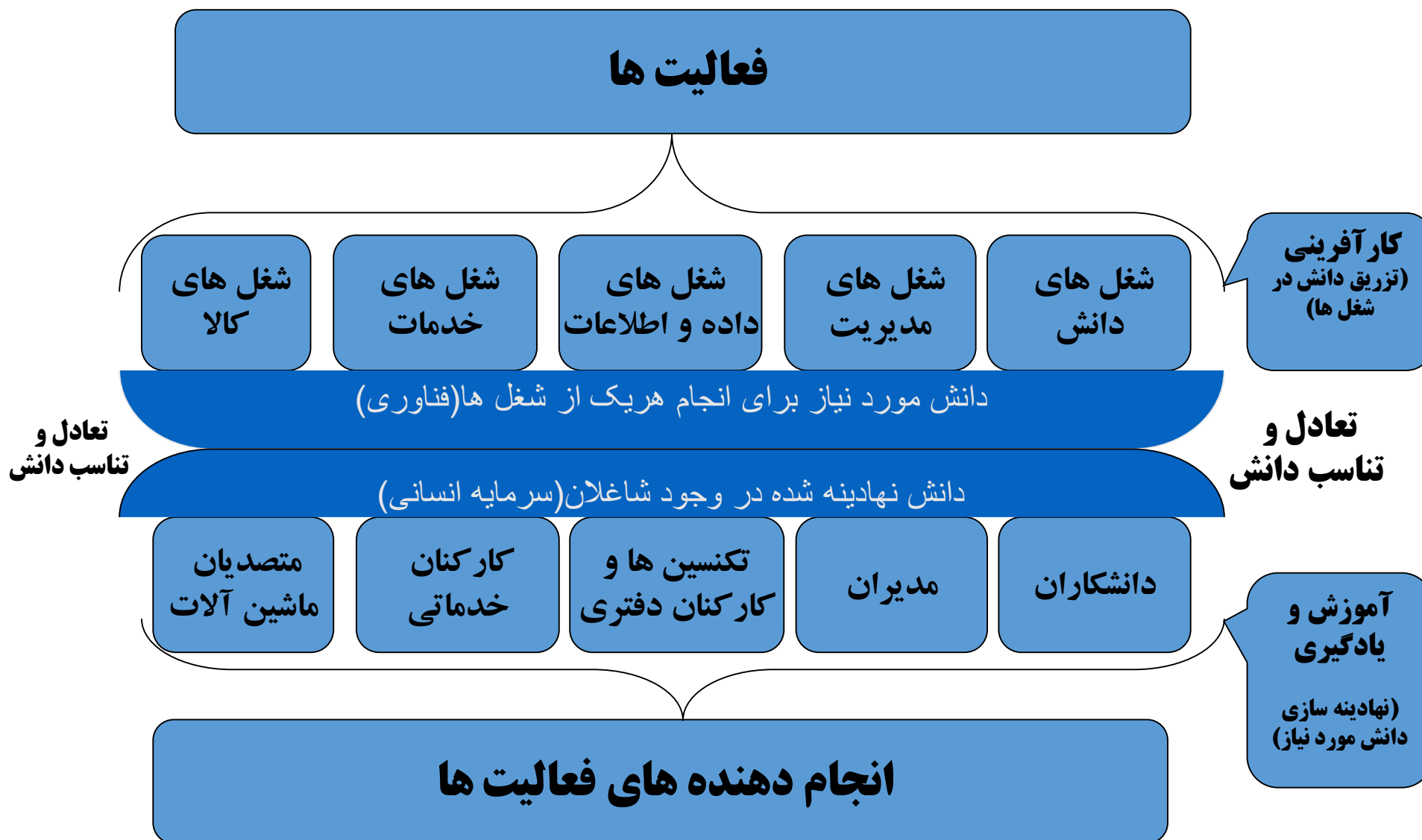
چرا درصد قابل توجهی از دانش آموختگان آموزش عالی
بیکارمی مانند و در شغل مناسب و شایسته خود شاغل نمی
شوند؟

پاسخهای ممکن به سؤال فوق

۱. نظام آموزش عالی ایران، دانش آموختگانی با کیفیت مطلوب تربیت نمی کند بطوریکه آنها توانایی کارآفرینی و تخصص لازم برای شغل های موجود را ندارند.
  ۲. نظام اقتصادی ایران مشکل جذب دانش آموختگان آموزش عالی را دارد. بطوریکه شغل مناسب کافی وجود ندارد و سطح دانش بری شغل های موجود بسیار پایین است.
  ۳. هر دو مسأله همزمان وجود دارد.
- به نظر ما مسأله دو طرفه است یعنی هم دانش آموختگان توانایی لازم را ندارد و هم نظام اقتصادی توانایی جذب آنها را ندارد.
  - هدف بحث ارائه راه حل مناسب برای این مسأله و تحلیل آن است.

ساختار درونی یک مؤسسه اقتصادی (enterprise)

سیاست های کلی که منجر به ایجاد اشتغال پایدار میشوند:

- تطبیق آموزش های تخصصی با نیازهای بازار کار

- توسعه کارآفرینی

- رونق بخشیدن به چرخه تولید

سیاست های کوتاه مدت برای کاهش بیکاری:

- افزایش سرمایه گذاری و توجه به کارآمد بودن سرمایه گذاری
- کاهش واردات کالاهای مصرفی در کشور و اقدام برای تولید آنها به شیوه کارآمد
- استفاده از کسب و کارهای موجود و برنامه ریزی برای افزایش ظرفیت آنها
- توجه کردن به ظرفیت های موجود و تکمیل پروژه های نیمه تمام
- تشویق واردات کالاهای سرمایه ای به جای کالاهای مصرفی

راه کارهای بلند مدت کاهش بیکاری در ایران:

- تغییر در نظام آموزش عالی (بیکاری در فارغ التحصیلان دانشگاهی به مراتب از بقیه سطوح اجتماع بیشتر است)
- بهبود قوانین بازار کار
- توجه به کسب و کارهای کوچک و متوسط
- توجه به صنعت گردشگری
- ثبات در سیاست های دولت
- بهبود تامین اجتماعی
- جایگزینی نیروی کار داخلی به جای خارجی
- توسعه سرمایه گذاری خارجی

کارآفرینی راه حل توسعه
فردی و محلی

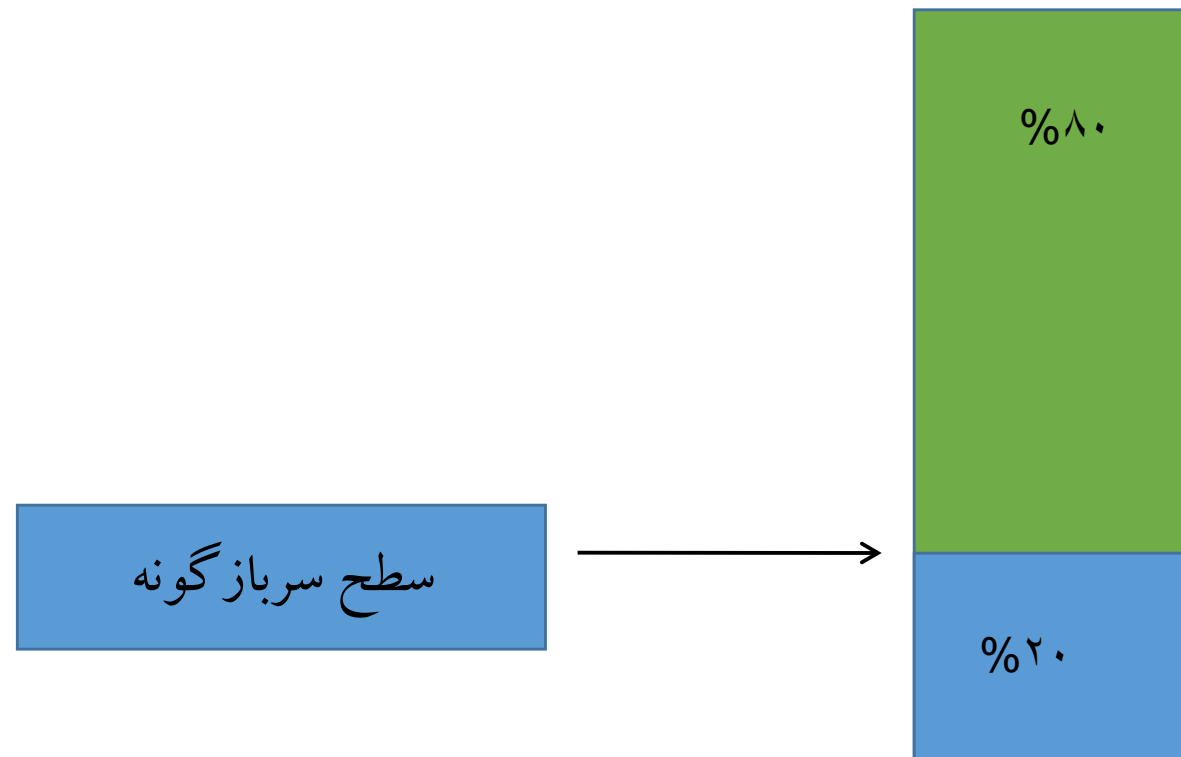
کار آفرین کیست؟
کار آفرینی چیست؟

انسان تا چه اندازه بر جهان اطراف خود
اثرگذاری دارد؟
نقش انسان در توسعه جوامع چیست؟

قانون ۹۰-۱۰

قانون ۸۰-۲۰

آمادگی و تصمیم راسخ برای ورود به دنیای کسب و کار

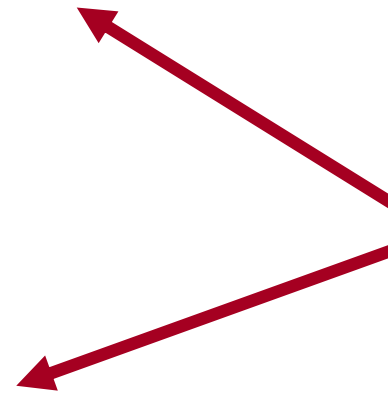

روش تقسیم‌بندی زندگی

زندگی تحصیلی

روش وظیفه‌ای

زندگی شغلی

انواع زندگی شغلی:

استخدام (Employment)

خوداشتغالی (Self-employment)

کارآفرینی (Entrepreneurship)

استخدام (Employment)

منظور از استخدام، زندگی شغلی ای است که شخص در قالب یک قرارداد رسمی و معتبر، وقت و مهارت‌های خود را در مقابل دریافت وجه مشخصی در اختیار سازمانی دولتی یا خصوصی قرار می‌دهد. استخدام شرایطی را فراهم می‌سازد که موجب امنیت شغلی کامل یا نسبی برای مدت نسبتاً طولانی می‌گردد.

خوداشتغالی (Self-Employment)

- یک نوع زندگی شغلی که در آن فرد حرفه خود را براساس تجربیات و مشاغل آزاد موجود در بازار کار و با مسئولیت شخصی انجام می دهد. به عبارت دیگر هر کس که در استخدام سازمانی نباشد و یا همه افرادی که مزدبگیر نیستند، خواه به صورت انفرادی کار را در منزل انجام دهد یا همانند یک وکیل، یک مشاور، یک متخصص، کار در بیرون منزل داشته باشد و یا در یک مغازه و یا کارگاه با چند نفر دیگر به کار مشغول باشد، خوداشتغال هستند.

کارآفرینی (Entrepreneurship)

Entrepreneurship

زندگی کارآفرینانه زندگی ای است توأم با:

- هیجان
- ریسک
- تنوع
- تغییر
- شکست
- پیروزی
- شوق
- تلاش
- خلاقیت
- فرصت گرایی

زندگی که در آن از سکون و رخوت و ناامیدی خبری نیست.

جدول مقایسه ویژگیهای کارآفرینان، خوداشتغالان و مستخدمین

مستخدمین	خوداشتغالان	کارآفرینان	زندگی شغلی ویژگیها
کم	زیاد	زیاد	استقلال طلبی
خیلی کم	متوسط	زیاد	خطرپذیری
کم	متوسط	خیلی زیاد	نیاز به پیشرفت
زیاد	متوسط	کم	نیاز به قدرت
کم	تا حدودی	زیاد	خلاقیت
کم	تا حدودی	زیاد	تحمل ابهام
کم	متوسط	خیلی زیاد	فرصت شناسی

انتخاب زندگی شغلی

❏ اغلب زندگی شغلی خود را پس از پایان تحصیلات متوسطه و دانشگاهی شروع می کنند برای انتخاب زندگی شغلی باید نسبت به ویژگی ها، اهداف، علایق و ضعف و قدرت خود بصورت واقعی، کامل و واضح اطلاع داشته باشد تا بتواند در کنار ویژگی ها، الزامات و شرایط مختلف انواع زندگی شغلی یک انتخاب صحیح و به موقع داشته باشد.

آیا ابتدا باید شغل را انتخاب کرد یا زندگی شغلی را؟

- نباید به دنبال یک پاسخ ثابت و قطعی باشیم در واقع باید گفت بستگی به عوامل مختلفی مثل نوع شغل، قوانین و مقررات و عرف جامعه دارد.
- یکی از ابزارهایی که می‌تواند در انتخاب یک شغل صحیح مورد استفاده قرار گیرد جدول ترکیب علایق و مهارت‌ها است. تهیه این جدول به شما کمک می‌کند تا مهارت‌ها و علایق خود را در کنار هم و بصورت واضح، تفکیک شده و درجه‌بندی شده تحلیل نمایید و از طریق آن شمای روشنتری از درون خود را به تصویر بکشید.

درجه بندی علایق و مهارت ها

جدول ترکیب علایق و مهارت‌ها

مهارت	علایق
خیلی کم	رایانه
زیاد	خطاطی
خیلی زیاد	دکوراسیون
کم	فلسفه
متوسط	بازاریابی
خیلی زیاد	سینما
متوسط	پزشکی
زیاد	تعمیر ماشین
خیلی کم	ریاضیات
خیلی زیاد	تدریس

افزایش علاقه

جدول توزیع مشاغل بر حسب علایق و مهارت‌ها

دسته‌بندی مشاغل براساس علائق

«استرانگ» تمام مشاغل را در هفت گروه عمده زیر تقسیم‌بندی کرده است.

۱- شغل‌های مرتبط با علوم زیستی

۵- شغل‌های مرتبط با تجارت کوچک

۲- شغل‌های مرتبط با علوم فیزیکی

۶- شغل‌های مرتبط با تجارت بزرگ

۳- شغل‌های مرتبط با امور فنی

۷- شغل‌های مرتبط با امور ادبی

۴- شغل‌های مرتبط با خدمات رفاهی

روانشناس دیگری بنام «هات» مشاغل را از نظر اقتصادی بشرح ذیل تقسیم کرده است:

۱- سیاسی	۵- کشاورزی
۲- حرفه‌ای	۶- کارهای دستی
۳- تجاری	۷- نظامی
۴- تفریحی	۸- رفاهی

روانشناس معروف دیگری که در زمینهٔ سنجش علائق کار کرده
است «**کودر**» می‌باشد. وی علائق را به ده گروه بشرح ذیل
تقسیم کرده است:

۱- رغبت مکانیکی	۶- رغبت به فضای باز
۲- رغبت محاسباتی	۷- رغبت ادبی
۳- رغبت علمی	۸- رغبت موسیقی
۴- رغبت هنری	۹- رغبت خدمات اجتماعی
۵- رغبت ارتباطی	۱۰- رغبت به کار دفتری

نکته:

نکته:

در انتخاب نوع شغل باید توجه داشته باشید که
داشتن تجربه و تخصص اهمیت ویژه ای دارد.

در پایان اگر شغلی را برای خود انتخاب کرده‌اید باید بتوانید
به ۴ سؤال زیر بدون مکث و فکر زیاد پاسخ دهید؟

(۱) چرا تصور می‌کنید برای این کار مناسب هستید؟

(۲) کدام یک از مهارت‌ها و ویژگی‌های لازم برای این شغل را دارا هستید؟

(۳) کدام یک از تجربیات و آموزش‌های شما در این کار مفید هستند؟

(۴) عوامل کلیدی موفقیت در کاری که انتخاب کرده‌اید کدامند؟

تصمیم به کارآفرینی و ورود به دنیای کسب و کار

«خواستن توانستن است»

- برای عملی کردن خواسته‌ها باید همان موقع که برانگیخته شده‌اید اقدام کنید.
- موفقیت به سادگی به دست نمی‌آید موفقیت احتیاج به تصمیم، اراده، برنامه، عمل، پشتکار و بسیاری چیزهای دیگر دارد. اما بعد از نیاز، اولین چیزی که انسان را برای حرکت و رشد و پیشرفت و دستیابی به موفقیت آماده می‌سازد تصمیم راسخ و جدی برای رفع آن نیاز است.

برای رسیدن به روحیه و انگیزه ای بالا برای انجام یک فعالیت کارآفرینانه لازم است مطالب ذیل را پیگیری کنید و از خود سوال کنید:

- پول
- احترام
- بهترین منزل و لوازم
- مسافرت
- رئیس خودتان
- مورد تشویق و احترام دولتمردان و مسئولین
- ذهن باز و خلاق
- کارکنان علاقه‌مند
- زمان
- آدم برجسته و متفاوت بودن
- پس‌انداز کافی و.....

برای این که بتوانید تصمیم بگیرید که وارد دنیای کارآفرینی شوید باید از این افکار دوری کنید:

- باید خودم را خیلی سریع بشناسم.
- برای تأسیس یک شرکت پول زیادی لازم است.
- بیشتر از ۸ ساعت خواب لازم است.
- احتیاج به شخصی دارم که من را راهنمایی کند.
- برای بازنشستگی باید ۴۰ - ۵۰ سال کار کنم.
- برای گرفتن کمر بند سیاه در کسب و کار احتیاج به توانایی های جسمی بالایی دارم.
- به انتقاد و عیب جویی بیشتر از تعریف و تمجید احتیاج دارم. (نقاط ضعفم را باید بیشتر از نقاط قوتم بشناسم)

کار آفرینی

در مورد کارآفرینی چه می‌دانید؟

- «وبستر» :

متعهد می‌شود، مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی و اداره و تقبل نماید.

- اقتصاددانان:

منابع، نیروی کار، مواد و سایر دارایی‌ها را با هم ترکیب می‌کند تا ارزش آن‌ها را نسبت به قبل بیشتر نماید.

✠ روان‌شناسان معتقدند کارآفرین کسی است که به وسیلهٔ نیروهای شخصی خود به پیش می‌رود، نیروهایی از قبیل نیاز به کسب کردن یا رسیدن به چیزی، تجربه نمودن، انجام دادن یا شاید فرار از قدرت اختیار دیگران.

کارآفرینی عبارت است از فرآیند خلق چیزی با ارزش و متفاوت، از طریق اختصاص زمان و تلاش کافی، همراه با خطر مالی، روانی و اجتماعی، همچنین دریافت پاداش‌های مالی و رضایت شخص از نتایج حاصله.

رابرت دی، هیسریچ

در این تعریف چند نکته وجود دارد:

- **اول اینکه:** به طور کلی کارآفرینی فرآیند خلق چیزی است، خلق هر چیز ارزشمند و جدید.
- **دوم اینکه:** کارآفرینی فرآیندی است که مستلزم صرف زمان و تلاش کافی است.
- **سوم اینکه:** کارآفرینی دارای خطرپذیری‌های اجتناب‌ناپذیری است
- **چهارم اینکه:** آنچه که به عنوان پاداش در فعالیت‌های کارآفرینانه وجود دارد، رسیدن به استقلال مالی و کسب درآمد و همچنین رضایت خاطری است که فرد کارآفرین بعد از اتمام کار، کسب خواهد کرد.

براساس تعریف هیسریچ کارآفرینی چهار مرحله دارد:

- شناسایی و ارزیابی فرصت
- تدوین طرح تجاری
- تامین منابع مورد نیاز
- اداره بنگاه تاسیس شده

شناسایی و ارزیابی فرصت:

- شناسایی یک فرصت خوب کار ساده ای نیست
- فرصت های خوب تجاری به صورت ناگهانی ظاهر نمیشوند بلکه نتیجه هشیاری فرد کارآفرین در استفاده از امکانات و گاهی ایجاد ساز و کارهایی است که فرصت بالقوه را تعیین می کنند.
- فرصت ها دارای منابع متفاوتی هستند.

تدوین طرح تجاری:

- در این مرحله کارآفرین باید برای فعالیت خود نقشه بکشد.
- تهیه یک طرح تجاری خوب در موفقیت کسب و کار نقش بسزایی دارد.

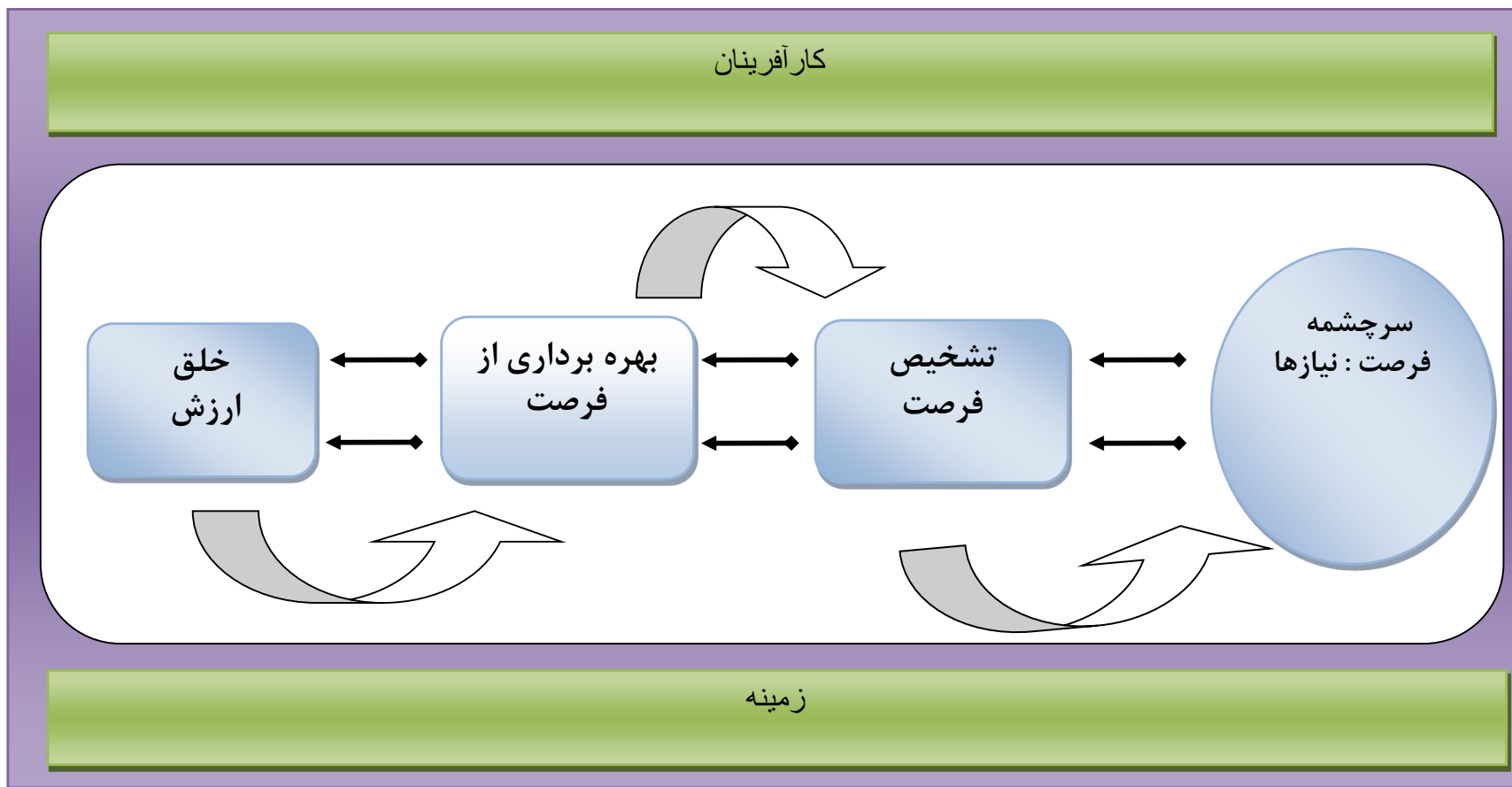
تعیین منابع مورد نیاز:

- باید مشخص کنید که برای انجام فعالیت خود به چه منابعی نیاز دارید
- کارآفرین در ابتدا منابع در دسترس خود را میبینید سپس اقدام به تعیین نحوه تامین منابع مورد نیاز خود میکند
- باید منابع حساس و حیاتی و منابعی که فقط کمک کننده هستند را مشخص کنید

اداره کسب و کار:

- در این مرحله باید ساختار مناسب، متغیرهای کلیدی رسیدن به موفقیت تعیین شوند
- در اداره کسب و کار به **سیستم کنترل** نیاز است
- کنترل یعنی نقاط انحراف از برنامه

نظریه مادر بر اساس فرصت به عنوان موضوع حوزه علمی کارآفرینی

نظریه مادر بر اساس فرصت به عنوان موضوع حوزه علمی
کارآفرینی: فرایند شناسایی، ارزیابی و بهره برداری از فرصت

آیا می‌دانید افراد کارآفرین دارای چه ویژگی‌هایی هستند؟

الف: ویژگی‌های روانشناختی:

❖ پیشقدم بودن	❖ خطرپذیری
❖ اهل عمل و کار بودن	❖ استقلال طلبی
❖ نتیجه‌گرا	❖ مرکز کنترل درونی
❖ کارآمد بودن	❖ نیاز به موفقیت و پیشرفت
❖ چاره‌جویی	❖ ایده‌پردازی و خلاقیت و نوآوری
❖ بی‌صبری	❖ اعتماد به نفس
❖ علاقه‌مندی به یادگیری	❖ تحمل ابهام
❖ رهبری	❖ پشتکار بالا
	❖ آرمان‌گرایی و داشتن دورنما

ب: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

- ☐ تجربه کاری
- ☐ نارضایتی از شغل قبلی
- ☐ الگوی نقش
- ☐ شرایط کودکی
- ☐ سن
- ☐ سطح تحصیلات
- ☐ انگیزش برای آغاز فعالیت اقتصادی

مهارت‌های کارآفرینی

■ مهارت‌های عمومی کسب و کار

■ مهارت‌های مدیریتی

مهارت‌های مدیریتی

STRATEGY

مدیریت فنی
مدیریت منابع انسانی
مدیریت راهبردی
مدیریت زمان
مدیریت خطرپذیری
مدیریت بازاریابی و شناخت بازار
مدیریت مالی و حسابداری

مهارت‌های عمومی کسب و کار:

▪ مهارت در تبدیل ایده و فرصت به یک کسب و کار

▪ مهارت در نوشتن

▪ مهارت در برقراری ارتباط و مذاکره

▪ مهارت در انتخاب نوع کسب و کار

▪ مهارت در انتخاب نام کسب و کار

▪ مهارت در انتخاب مکان کسب و کار

▪ مهارت در کنترل و نظارت

نقش کارآفرینان در توسعه جوامع

- لحاظ رهبری، مدیریت، نوآوری، کارآیی پژوهشی و توسعه‌ای، ایجاد شغل، رقابت، بهره‌وری و تشکیل صنایع جدید، سهم مهمی در رشد اقتصادی دارند.
- کارآفرینان موتور حرکت و رشد اقتصادی یک جامعه هستند که در یک محیط رقابتی و شرایط عدم تعادل، جامعه را به حرکت درمی‌آورند و توسعه می‌بخشند.
- با به کارگیری فناوری‌های جدید و شیوه‌های نوین، سریع‌تر و کم‌هزینه‌تر نیازهای جامعه را به نحو احسن برآورده می‌سازد.
- سبب پویایی و افزایش بهره‌وری در اجتماع شده و ارزش کار را افزایش می‌دهند و روحیه سعی و تلاش را در جامعه بالا می‌برند.
- کارآفرینان سبب تشویق جامعه به کارهای خلاق و کارآفرینانه می‌شوند و همین امر سبب رشد و بالندگی اجتماعی می‌شود.

چرا برخی از کارآفرینان با شکست مواجه می‌شوند؟

- حرکت بدون یک برنامه منسجم در کسب و کار
- فقدان سرمایه کافی
- پیش‌بینی ناقص بودجه
- قیمت‌گذاری غلط
- غفلت از بازاریابی
- در نظر نگرفتن رقابت
- نداشتن انعطاف‌پذیری لازم
- اسارت در کسب و کار به جای ریاست بر آن
- رئیس در حد عالی، کارمندان در حد معمولی
- روابط غلط
- رشد کنترل نشده
- راه‌اندازی یک کسب و کار فقط برای هیجان

Entrepreneurs

Entrepreneurs